

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Cap. IX. Quae signa divinam inspirationem antecedant, comitentur, &
subsequantur. Quomodo optanda & recipienda sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

tamine jussu Dei, semel atque iterum profligati sunt: quia nimirum verba Domini perperam de victoria intellexerunt, cum non nisi de ineundo praelio loquutus fuerit. Abiit Jonas in Niniven & predicavit in ea ex ore Domini, (g) *adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*: & tamen non est subversa, quia verba Dei comminatoria erant, & sub conditione prolata, nisi agerent penitentiam. Non ergo noster intelligendi modus in divinis loquutionibus & predictionibus attendi debet, quia multum discrepat à communi hominum sensu sermo divinus, nec ideo falsitatis argui debent quaedam sanctorum revelationes, quas legimus, de reformatione Ecclesiae, de mutatione regnorum, si statim non adimplentur, quia fortè latet sub verbis Domini occultus sensus hominibus ignotus: Et mille anni ante oculos Dei tanquam dies hesternæ, quæ præterit.

4. Cum verba à Deo sunt, clariùs intelliguntur, quàm si auribus exciperentur; et si quis ea audire recuset, & obluetur, non tamen potest impedire, quin ipsa mente percipiat, & animam impellant, quo Deus vult. S. Theresia (h) integro ferè biennio his internis loquutionibus, omni quâ potuit contentione, restitit; sed irritò semper conatu.

5. Cum Deus mandat aliquid fieri, dat etiam robur & vires adversùs impedimenta & contradictiones. Cavendum nihilominus est, ne statim hujusmodi mandata executioni mandentur, sed prudentis directoris adhibendum consilium, qui statuere possit quid agendum sit. Facile diaboli se laqueis implicat, qui suo se arbitrio regens, quicquid mente percipit, temerè aggreditur.

6. Proprii intellectus, seu phantasia loquutiones his signis discernuntur à divinis, quia cum potentia nostræ loquuntur, ipsæ ea, quæ dicunt, ordinant, & disponunt, situmque est in nostra potestate ab iis, cum libuerit, divertere. Cum verò Deus loquitur, potentia nostræ silent & audiunt, nec cogitationem ab auditis avertere, aut illa rejicere possunt. Deinde quæ à Deo dicuntur, procul ab humana intelligentia remotà sunt, brevissimoque temporis spatio adeò multa audiuntur, ut nullo modo potuerint ab humano ingenio tam citò excogitari.

7. Indicia sunt divinæ loquutionis, si verba audita memorià non excidant, si nulla de iis præcessit cogitatio; si audiens non solum senten-

(g) *Jona 3.* (h) *Vitæ. 25.*

tia, sed singulorum etiam verborum postea meminerit; si consona Sacrae Scripturae, & Ecclesiae doctrinae sint; Si animam illuminent, corroborent, & ad perfectionem impellant. Exemplum internæ hujus loquelæ ex auctore vitæ Hieronymi Gratiani Carmelitæ (i) spectatissimæ virtutis hic referre operæ pretium puto. Is cum aliquando matutinum officium recitaret, radium fulgentissimæ lucis vidit figuræ pyramidalis, cujus apex ab oculo incipiens & paulatim extensus usque ad cælum protendebatur; in eo lumine vidit perspicuè S. Matrem Theresiam miro splendore coruscantem, quæ dixit illi: *Nos & vos unum sumus in puritate, & amore: nos fruendo, vos sustinendo: & quod nos agimus cum essentia divina, id vos agite cum sanctissimo Sacramento. Hoc dico omnibus filiabus meis.* Hæc autem visio & ista loquutio in momento peracta sunt, ita ut alternatim cum aliis psallens ne unum quidem psalmi versiculum omiserit. Eam verò lucem puriorem & clariorem luce solis fuisse asseruit, quam & clausis & apertis oculis æqualiter & sine offensione videbat. Verborum, quæ audivit, nunquam potuit oblivisci eo idiomate quo prolata fuerunt. Transactâ visione nec minimâ quidem elatione tentatus fuit, imò statim cogitare cœpit, essetne à Deo vel à dæmone. Sed protinus interno auditu vocem arguentis se audivit, quòd tempus inutiliter tereret in ea consideratione: verba potius quæ audierat meditaretur. Præclarè disserunt de his loquutionibus S. Theresia vitæ suæ c. 25. cum duobus sequentibus; & in Castro animæ mansione 6. cap. 3. & Joannes à Cruce lib. 2. ascens. Montis Carmeli cap. 28. & sequentibus.

(i) *Parte 2. cap. 17.*

CAPUT. IX.

Quæ signa divinam inspirationem antecedant, continentur, & subsequantur. Quomodo optanda & recipienda sit.

1. **S**atis jam de indicis, quibus divinus spiritus cognosci potest. Sed quòd luculentior fiat iste tractatus, liber hic cum Bernardo (a) subtilius indagare, quâ solertiâ, & quàm vigili oculo fidelis

(a) *Ser. 57. In Cant.*

fidelis anima tempus observet visitationis suae, per singula momenta diligenter explorans adventum Sponsi, ut eum venerit & pulsaverit, confectum aperiat ei. Felix anima, quam veniens Dominus invenerit vigilantem. Visitabitur frequenter, audietque ab eo vocem pacis & salutis, vocem amoris & exultationis. Signa autem adventus ejus, quae mellissimus Pater tum proprio tum alieno experimento te didicisse fatetur, ista sunt.

1. Primum est suggestio bona. Ait enim: Si admonitus fuero, vel foris ab homine, vel intus à spiritu de tuenda justitia & servanda aequitate, istiusmodi salutaris suggestio erit mihi profecto praemunita imminenti adventus Sponsi, & praeparatio quaedam ad dignè suscipiendum supernum visitatorem, Prophecia id mihi indicante dicendo, quia Justitia ante eum ambulabit; & item loquitur Deo sic: Justitia & iudicium praeparatio sedis tuae. Nihilominus verò spes eadem ardebit, si sermo insonnerit de humilitate, vel patientia, seu etiam de fraterna charitate & obedientia deferenda Praelatis: maxime autem de sectanda sanctimonia, & pace, & cordis puritate quaerenda, quoniam quidem Scriptura ait, Domum Domini decet sanctitudo, & Factus est in pace locus ejus: & mundi corde Deum videbunt. Quicquid itaque sive de his, sive de aliis quibuslibet virtutibus suggestum animo fuerit, significatio erit mihi, visitationem Domini virtutum imminere animae meae.

2. Correptio est, nam sequitur. Sed etsi corripuerit me iustus in misericordia, & increpaverit me, id ipsum sentiam, sciens quia aemulatio iusti, & benevolentia iter faciunt ei qui ascendit super occasum. Bonus occasus, cum ad correptionem iusti stat homo, & corrui vitium, & Dominus ascendit super illud, conculcans hoc pedibus & conterens ne resurgat. Non ergo contemenda increpatio iusti, quae ruina peccati, cordis sanitas est, nec non & Dei via ad animam.

3. Exhortatio. Nec ullus omnino sermo qui aedificat ad pietatem, ad virtutes, ad mores optimos, negligenter est audiendus, quoniam & illic iter quo ostenditur salutare Dei. Quod si sermo gratus venit & placidus, quatenus pulso fastidio cum desiderio audiatur: jam non modo venire Sponsus, sed & accelerare, id est cum desiderio venire credendus est. Illius namque desiderium tuum creat, & quod tu ejus properas sermone admittere, inde est quod ipse festinat in-

trare: non enim nos eum, sed ipse prior dilexit nos.

4. Compunctio. Si etiam ignitum eloquium sentis, atque ex eo conscientiam ravi in recordatione peccati, recordare tunc de quo Scriptura dicit, quia ignis ante ipsum praecedet, & ipsum propè esse non dubites. Denique juxta est Dominus his qui tribulato sunt corde.

5. Conversio. Si verò non solum compungeris in sermone illo, sed & converteris totus ad Dominum, jurans & statuens custodire iudicia justitiae ejus: etiam adesse ipsum jam noveris, praesertim si te inardescere sentias amore ejus. Etenim utrumque de illo legis; & ignem videlicet ante ipsum praecedere, & ipsum nihilominus ignem esse: Moyses siquidem de illo dicit, quia ignis consumens est. Differunt autem quòd si qui praemittitur ignis, ardorem habet, sed non amorem. Tantum ad excitandum praemittitur & praeparandum, simulque ad commovendum quid ex te sis, quod dulcius sapiat postmodum quod ex Deo mox eris. At verò ignis qui Deus est, ardet suaviter, desolatur feliciter. Ergo in virtute qua immutaris, & in amore quo inflammaris, Dominum praesentem intellige.

6. Dilatio & illuminatio mentis. Hoc igne consumptà omni labe peccati, & rubigine vitiorum, si jam emundatà & serenatà conscientia, sequatur subita quaedam atque insolita latitudo mentis & infusio luminis illuminantis intellectum vel ad scientiam Scripturarum, vel ad mysteriorum notitiam, quorum alterum propter nos oblectandos, alterum propter aedificandos proximos reor dari: oculus respicientis proculdubio est iste educens quasi lumen justitiam tuam & iudicium tuum tanquam meridiem, juxta illud Isaiae, orientur tanquam Sol lux tua.

7. Insinuatio divinae voluntatis. Post hunc tanta dignationis ac miserationis respectum sequitur vox blandè & leniter divinam insinuans voluntatem, quae non est aliud quam ipse amor, qui otiosus esse non potest, de his quae Dei sunt sollicitans & suadens. Denique audit sponsa ut surgat, & properet, haud dubium quin ad animarum luera. Hoc siquidem vera & casta contemplatio habet, ut mentem quam divino igne vehementer succenderit, tanto interdum repleat zelo & desiderio acquirendi Deo, qui cum similiter diligant, ut otium contemplationis pro studio praedicationis libentissimi intermittat: & rursum posita votis, aliquatenus in hac parte tam ardentiùs redeat in idipsum, quamò se fructuosius intermisisse me-

minerit; & item sumpto contemplationis gustu, valentius ad conquirenda lucra solam alacritate reeruat. Hæc Bernardus, qui deinceps describit amantis animæ angorem inter actionis & contemplationis vicissitudinem astuantis.

II. Quatuor priora signa divinam inspirationem antecedunt, tria posteriora concomitantur. Sed & alia quædam sunt, quæ ipsam subsequuntur. Veniens siquidem Sponsus in animam, tamquam in hortum suum, metit myrrham cum aromatibus suis, relinquens in ea ferventes affectus heroicæ mortificationis, & omnium virtutum, quæ sicut aromata ex ipsa fluunt. „Myrrham autem metit Christus, ait Richardus à S. Victore, (b) „quando præmissos „labores perficit in anima, quibus ad virtutem „& perfectionem pertingit, & eam suaviter roborat, ut delectabiliter agat, quæ prius horrebat. Dat ei etiam favum cum melle suo, lumen infundens veritatem fidei cum tenero sensu mysteriorum in eis latentium, & dulcedine suavissimâ imbuens illam, ut intellectus comedat, & delectetur, & voluntas recreetur. Porrigit eidem poculum vino plenum, sed mixtum cum lacte, quia inebriat eam ingenti fervore, quem deinde discretionis lacte moderatur, ne operatio vires, aut zelus scientiam excedat. Alia idem Bernardus signa ore melliflavo alibi recenset his verbis. „Si sensero aperiri mihi sensum, ut intelligam Scripturas, aut sermonem „sapientiæ quasi ebullire ex intimis, aut infuso „lumine desuper revelari mysteria, aut certè „expandi mihi quasi quoddam largissimum cœli „gremium, & uberores desursum influere animo meditationum imbres, non ambigo Sponsus adeste. Quod si se pariter infuderit humilis quædam, sed pinguis intimæ asperitionis devotio, ut amor agnitæ veritatis necessarium „quoddam odium vanitatis in me generet & „contemptum, ac fortè aut scientia inflet, aut frequentia visitationum extollat me: tunc profusus paternè sentio agi mecum, & Patrem adeste non dubito. Si autem perseveravero huic dignationi dignis semper, quod in me est, affectibus & actibus respondere, & gratia Dei apud me vacua non fuerit: etiam mansionem apud me faciet tam Pater enutrens, quam Verbum erudiens.

III. Hæc omnia operatur in anima divina inspiratio diversis occultisque modis, quos nemo novit, nec ipse quidem, qui accipit. Nam unde

(b) *In cant. cap. 32.*

in animam meam veneris, inquit Bernardus, (c) ignorare me facior, secundum illud. Nescis unde veniat, aut quò vadat. Nec mirum tamen, quia ipse est, cui dictum est, & vestigia tua non cognoscuntur. Ex effectibus adeste cognoscitur, quia implet animam claritatis suæ splendoribus, elevat eam supra seipsam, terrenarum rerum fastidio afficit, cælestium amore succendit, pace & tranquillitate serenat, gratiæque fluentis irrigat, ut fructum plurimum afferat, & crescat, saliatque in vitam æternam. Quamvis autem hic spiritus ubi vult spiret, præveniens nos in benedictionibus suis, ardentibus tamen votis, summisque precibus expetendus est, ut descendat in hortum suum, & Aquilonem surgere jubeat, & Austrum flare. Surge Aquilo, ait sponsa, (d) & veni Auster, perfla hortum meum, & fluant aromata illius. Fuge, inquit, & recede Aquilo, Spiritus tristis & immunde, luce carens & calore, & veniat Auster à parte fervida ac luminosa: veniat Dei spiritus lucidus & inflammans, perflet hortum animæ sibi consecratæ, & fluant instar fluminis aromata virtutum suaveolentia, summq; in omnes effundant odorem. Præparandus insuper est animus ad recipiendum divinum instinctum, affectuum & sensuum mortificatione, nè, cum venerit, distractum inveniat, & foris vagantem. Verissima est enim Bernardi sententia: (e) „Imperli visitationibus Domini anima non potest, „quæ distractionibus subjacet, & quanto magis „illis evacuabitur, tanto amplius istis implebitur; si multum, multum; si parum, parum. Postquam autem adventum Domini, ejusque visitationem gratiæ splendoribus perfusa anima perceperit, eadem precum instantiâ excipere illum & retinere debet, reddens gratiam pro gratia, & sollicitè cavens nè in superbiam elata tanto munere abutatur in sui perniciem, & in contumeliam largitoris. Ideò „multis non profuit, ut Bernardus admonet, „hanc gratiam percepisse, pro eo quod temperamentum de veritate pariter non acceperunt: atque inde factum est, ut „in qua privatim exultare voluerunt, gratiâ privarentur, quibus vel serò dici potuerit: euntes „discite quid sit, servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. Dixerat namque sancta anima quædam in abundantia sua, Non movebor in æternum, cum subito sensit aversam à se faciem Verbi, seque non modò motam, sed etiam conurbatam: & sic in tristitia didicit opus fuisse sibi cum munere quidem devotionis, etiam pondere veritatis.

(c) *Ser. 74. in Cant. (d) Cant. 4. 16. (e) Ser. 3. de Ascens.*

ritatis. Ergo necessaria post divinam visitationem humilitas est, & illius vox assumenda qui dixit, *Exi à me Domine, quia homo peccator sum.* Necessaria item gratitudo, & cognitâ propriâ indignitate in illum refundendum est munus, à quo domum omne procedit. Prudentia denique adhibenda est, & circumspèctio, ut id fideliter impleatur ad quod anima Dei motione inciatur.

CAPUT X.

De motione qua fit ministerio Angelorum. Quomodo loquantur & illuminent. An hominum mentibus illabi possint.

I. **D**ivinam motionem vel ab ipso Deo immediate procedere, vel ministerio Angelorum fieri, jam supra ex mellifluis Doctore constitutum est. Idem asserit gravissimus scriptor Dionysius de cœlesti Hierachia altissimè differens. *Angeli, inquit (a), primario & multipliciter Deum participant, multisque modis arcanum Dei manifestant: quamobrem præ ceteris omnibus Angelicum cognomen meruerunt, quia ipsi primùm à Deo illuminantur, & per ipsos nobis nostræ revelationes transmittuntur. Sic igitur lex, ut divinus sermo testatur, per Angelos nobis data est: & illos celebres ante legem & post legem Patres nostros Angeli ad Deum adducebant, aut quod agendum erat exponentes, & ab errore & vita profana ad rectam vitam veritatis traducentes: aut manifestantes sacros ordines, aut mysteriorum quæ supra mundum sunt abditas visiones, aut divinas quasdam prædictiones tamquam nuntii & ministri explanantes. Et infra id sanxisse ait ordinem divinæ legis, ut per superiora ista, quæ inferiora sunt, ad divinum Numen adducantur: quod variis comprobatur exemplis ex novo Testamento. Cum enim debeat infimus ordo Angelorum actus hierarchicos exercere, idque non nisi respectu hominum præstare possit, constat manifestè, Angelos jussu Dei sæpè homines movere & excitare. Rectè Augustinus (b). *Deus per seipsum, quia lux est illuminat piæ mentes, ut ea, quæ divina dicuntur vel ostenduntur, intelligant. Sed si ad hoc ministro utitur Angelo, potest quidem aliquid agere Angelus in mente hominis, ut capiat lucem Dei, & per hanc intelligat. Sed ita dicitur intellectum dare homini, & quasi, ut ita dicam, intellegere hominem, quemadmodum quisquam dicitur lucem dare domui, vel illuminare domum, cui fenestram facit: cum eam non suâ luce penetret & illustret, sed tantummodo aditum, quo penetretur atque**

(a) Cap. 4. §. 2, (b) Conc. 18. in Ps. 118.

illustretur, aperiatur. Sed nec Sol, qui per fenestram illustrat domum, ipse creavit eandem domum, aut hominem qui fenestram fecit in domo, aut ipse illi jussit ut faceret, aut adjuvit ipse facientem, aut aliquid egit ut aperiretur, quâ suum lumen infunderet. Deus autem & hominis mentem rationabilem atque intellectualem fecit, quæ posset capere lumen ejus, & Angelum talem fecit, qui operari posset aliquid: unde ad capiendum lumen Dei mens adjuvaretur humana, & eandem sic adjuvat mentem, ut Angelicam recipiat operationem.

II. Sunt autem duo præcipui actus superiorum spirituum erga homines, loquutio & illuminatio. Et illos quidem modo quodam excellentissimo loqui sacræ literæ passim testantur; quæ ipsos inter se, & cum hominibus, atque etiam cum Deo colloquentes sæpè describunt. At de modo hujus loquutionis multa sunt & diversæ Theologorum opiniones, quarum discussio nec hujus loci nec nostri instituti est. Sufficit enim pro re præsentis scire, quod multipliciter cum hominibus loquuntur, vel per voces sensibiles, quas in assumptis corporibus emittunt: vel easdem voces sensibiles efformando in aëre absque corporum assumptione: vel per signa sensibilia concutiendo, pungendo, insigendo alapam, ut passim in actis Sanctorum legimus: vel denique per somnia, aut movendo phantasmata. Ab iisdem verò hominum mentis illuminari constans est Patrum & Scholasticorum consensus: sed modum quoque hujus illuminationis valdè perplexum & difficilem reddunt variæ & obscuræ Doctorum sententiæ. Quidam aiunt, Angelum illuminantem confortare intellectum illuminati producendo in eo lumen quoddam intellectuale. Alii asserunt illuminantem imprimere illuminato sui luminis participationem. Alii docent, fieri illuminationem per modum speculi; sicut enim ex oppositione duorum speculorum similitudines rerum, quæ sunt in uno, resultant in altero; ita Angeli applicatio ad mentem hominis facit in ea apparere species, quæ sunt in illo. Aliorum opinio est, Angelos illuminare, non infundendo lumen, aut ipsum offerendo instar objecti, aut speculi; sed per modum linguæ sermonem exprimentis, sicut magister illuminat docendo. Illi qui putant intellectum nihil posse intelligere, nisi phantasmata intuendo, negant Angelum posse hominem illuminare, nisi illustrando phantasmata, & agendo super species, quæ in sensu interiori sunt,